

RECHTBANK 'S-GRAVENHAGE**VERHOOR VAN VERDACHTE
(gerechtelijk vooronderzoek + inbewaringstelling)**

Parketnummer: 09/750006-06
RC-nummer : 06/2285

Heden, 31 augustus 2007, is voor mr. L.K. van Zaltbommel, rechter-commissaris belast met de behandeling van strafzaken in de hierboven genoemde rechtbank, bijgestaan door mr. D.J.P. Laman, griffier, verschenen de verdachte:

Jose Maria Canlas SISON
geboren te Cabugao, d.d. 08 februari 1939
wonende te Utrecht, Rooseveltlaan 778.

De verdachte is gehoord op de vorderingen tot gerechtelijk vooronderzoek d.d. 23 augustus 2007 en tot bewaring van heden, van welke vorderingen afschriften aan de verdachte zijn uitgereikt, en tevens in verband met de toetsing van de rechtmatigheid van diens in verzekeringstelling op grond van artikel 59a van het Wetboek van Strafvordering.

Het verhoor is aangevangen om 13.10 uur.

Nadat de rechter-commissaris hem heeft medegedeeld dat hij niet tot antwoorden verplicht is, heeft hij op de hem gestelde vragen geantwoord zoals hieronder is opgenomen.

Onderstaand verhoor heeft plaatsgevonden door bemiddeling van de heer F. Klunder, tolk in de Spaanse taal, geboren op 13 april 1959, wonende te 's-Gravenhage, die, alvorens zijn taak als tolk te aanvaarden, in handen van de rechter-commissaris de belofte heeft afgelegd, zoals bij de Wet is voorgeschreven, dat hij zijn taak als tolk naar zijn geweten zal vervullen;

Bij het verhoor is tegenwoordig geweest mr. M. Pestman, raadsman van verdachte.

Verdachte verklaart:

1. De persoonsgegevens in de kop van de vordering zijn alle juist.
2. U legt mij uit wat de officier van justitie vordert. Ik heb gehoord wat u zegt. Ik heb zojuist met de officier van justitie gesproken en zij zei dat ik met een aantal mensen mocht spreken, waaronder advocaten. Ik vroeg haar of ik mijn religieuze adviseurs mocht spreken, met name de aartsbisschop van Utrecht. U zegt mij dat u daar op dat moment niet met mij over gaat spreken omdat u nog niet zover bent. U zegt mij dat ik na afloop van dit verhoor in de gelegenheid word gesteld met mijn advocaat te praten ter zake de procedure voor het Europese Hof.
3. U vraagt mij of ik mij over de verwijten wil uitlaten. Ik ontken de aanklacht. Het is een feit dat ik er niets mee te maken heb. Moord is tegen mijn moraal en politieke principes. Ik kan feiten overleggen die ondersteunen dat ik onschuldig ben en de aanklacht valselijk is. Door mijn advocaat van de Filippijnen ben ik al op de hoogte gestelde dat de

verklaringen speculatief zijn en van horen zeggen. Daarom werd, kort na de aanklacht wegens de moord op Kintanar in januari 2003, de zaak snel op de plank gelegd. Met betrekking tot de zaak Tabara geloof ik dat die zaak ook op de plank gelegd is omdat de aanklacht bestaat uit verklaringen van horen zeggen en speculaties. Er zijn bepaalde wettelijke procedures in de Filippijnen waarbij de vermeende misdrijven binnen de wetgeving betrokken zouden zijn. Deze procedures zijn mogelijk in strijd met de procedures in Nederland. In ieder geval mijn positie is er een van volledige onschuld, op basis van feiten en de wet voor zover ik die begrijp. Het is niet waar dat ik in enige positie ben of autoriteit bezit om ook maar iemand in de Filippijnen om te brengen. Ik ben niet Armando Liwanag en ook niet de voorzitter van de Communistische Partij van de Filippijnen. Ik was de voorzitter van 1968 tot 1977, maar ben dat niet meer, sinds ik werd gearresteerd en lang werd vastgehouden door het fascistische regime van Marcos. Het is welbekend op de Filippijnen dat Rodolfo Salas mij is opgevolgd als voorzitter van de Communistische Partij van de Filippijnen. Daarna zou bekend gemaakt zijn dat Salas is opgevolgd in 1986. Ik ben vrijgelaten in maart 1986 en alle aanklachten zijn opgeheven middels de opheffing van militaire commissies als orgaan van repressie. Ik heb mij weer gevoegd bij de Universiteit van de Filippijnen en werd medewerker van de overheid als research-fellow en professor in het Centrum voor Azië studies. Toen werd het mij duidelijk dat ik niet de voorzitter kon worden van de Volkspartij vanwege regelgeving op de universiteit. Onmiddellijk na het oprichten van de Volkspartij in 1986 heb ik besloten om als academicus verder te gaan en weigerde ik voorzitter te zijn van de Volkspartij. Ik heb niet de kans gekregen om mij te ontplooien in enige politieke partij anders dan het opzetten van de Volkspartij. Ik was bezig met 10 lezingen. Ik zou een tour doen door Azië, Europa en de VS. Ik werd telkens gevraagd om in het openbaar te spreken. Ik werd constant in de gaten houden door de militairen. Ik had geen kans om mij bezig te houden met de CPP of de ondergrondse beweging.

4. U zegt mij dat u mij een aantal vragen wilt stellen. U houdt mij voor dat ik heb verklaard dat ik in 1986 ben vrijgelaten en uiteindelijk in Nederland terecht ben gekomen. U vraagt mij waar ik mij in Nederland mee bezig hou. Ik kwam in Nederland en Nederland werd mijn basis voor de Europese tour. Oorspronkelijk had ik een tour van lezingen gepland voor 3 maanden, in Europa. Ik kon naar tenminste 30 universiteiten in 20 Europese landen. Ik kwam telkens terug naar Nederland, omdat dit mijn basis was en er een Filippijnse gemeenschap was die mij ondersteunt. Tegelijkertijd probeerde ik een visa te krijgen van de ambassade van de VS omdat ik ook daar zou 'touren'.
5. U houdt mij voor dat ik gisteren bij de politie heb verklaard (p. 57) dat ik hoofd politiek adviseur van de NDF. Ik ben hoofd politiek adviseur van het onderhandelingspanel dat onderhandelt met de Filippijnse regering. Als consultant hoef ik geen deel uit te maken van de NDF. U vraagt mij of ik als hoofd daar mensen bij heb die mij helpen. Als een consultant is het mijn voornaamste taak om advies te geven aan het panel, maar op vrijwillige basis. U herhaalt de vraag. Ik gebruik mijn expertise, ik heb geen personeelsleden. Ik kan wel gebruik maken van het personeel van de stichting NDF informatiebureau.
6. U zegt mij dat u een aantal passages zult voorhouden uit de verklaringen die mogelijk tot een andere conclusie zouden kunnen leiden. Met betrekking tot de vermeende moord op Kintanar houdt u mij voor uit de verklaring van getuige Cruz (p. 252, een na laatste alinea): "ik heb de opdracht gekregen van Cayatano die mij erbij zei dat hij deze van het Centraal Comité had ontvangen" (...) "deze order was niet anders dan andere orders waar ik eerder over heb verklaard. Ook deze order betrof een order van het Centraal Comité van de Partij en dus afkomstig van Jose Maria Sison". Ik ontken die aanklacht. Onder Filippijns recht is dat waardeloos, dat is van horen zeggen. Uiteraard kan mijn advocaat

mij adviseren omtrent de aard van deze aanklacht. Er is geen bewijs van enige directe aard, het is een drijvende aanklacht tegen het Centraal Comité waarvan diegene geen lid is.

7. U houdt mij voor, ter zake van het ombrengen van Tabara, een verklaring van getuige Alonzo Salazar (p. 295): "kunt u zeggen van wie de opdracht tot deze moord afkomstig was? Deze opdracht was afkomstig van het Centraal Comité van de CPP waarvan Jose Maria Sison de leider is. Baste heeft mij gezegd dat de opdracht van het Centraal Comité afkomstig was. Ik weet dat Baste geen contact heeft met het Centraal Comité. Hij zal via een naast contact het Centraal Comité moeten benaderen". Ik wil twee dingen naar voren brengen. Het is weer een verklaring van horen zeggen. In mijn ervaring als voorzitter van de CPP van 1968 tot 1977 zeg ik u dat het Centraal Comité van de CPP geen orders uitvaardigt om mensen te vermoorden. Zij kunnen straffen opleggen met betrekking tot het lidmaatschap vanwege slechte handelingen. Iemand kan worden geschorst, weggestemd worden, een reprimande krijgen of worden uitgesloten. Er worden geen beslissingen over het beroven van iemands vrijheid, leven of ledematen genomen. Er zijn verschillende comités die verantwoordelijk zijn voor administratieve handelingen inzake discipline. Bij strafzaken wordt de zaak verwezen naar het People's Court. Ik zie daarom onmiddellijk een leugen in deze verklaring.
8. Mijn raadsman houdt mij voor dat ik zojuist heb verklaard dat ik tot mijn arrestatie in 1977 voorzitter was van het Centraal Comité. Dat is juist. Mijn raadsman vraagt mij of toen ik werd gearresteerd mijn voorzitterschap eindigde. Ja, ik hoorde later dat mijn voorzitterschap werd overgenomen door Rodolfo Salas. Mijn raadsman vraagt mij of dat zijn echte naam is. Dat is zijn echte naam. Zijn alias is Commander Bilogk. Mijn raadsman vraagt mij of toen Salas werd gearresteerd hij door iemand anders is opgevolgd. Op basis van nieuwsberichten zou dat Benito Tiamzon moeten zijn. Mijn raadsman vraagt mij of dat zijn echte naam is. Ja. Zijn alias kan ik mij niet herinneren. Mijn raadsman vraagt mij of ik weet hoe lang hij voorzitter is geweest van het Centraal Comité. Ik weet het niet direct, maar ik schat in dat hij dat nog steeds is. Mijn raadsman vraagt mij wie Liwanag is. Ik kan alleen maar inschatten dat Benito Tiamzon dat waarschijnlijk is. Armando Liwanag. De rechter-commissaris vraagt mij of ik Amado Guerrero ken. Ja, dat was mijn 'nom de guerre' tot 1977. Ik heb dat al verklaard in mijn aanvraag tot politiek asiel. Mijn raadsman vraagt mij of ik de naam Joma als alias gebruik. Dat is niet echt een alias. Mijn vrienden op de universiteit maakte Joma van Jose Maria. Toen ik gevangen zat, heeft de redacteur Joma gebruikt. Zo is mijn bijnaam ontstaan.
9. Mijn raadsman vraag mij of ik naast voorzitter nog een andere positie heb bekleed na 1977. Ik was de redacteur van de Ang Bayan het centrale publicatie comité. Dat was tot ongeveer 1975. Mijn raadsman vraagt mij of ik na 1977 nog een positie heb bekleed. Nee, na mijn arrestatie heb ik geen positie meer bekleed. Na mijn arrestatie hield mijn functie binnen en relatie met het Centraal Comité op.
10. Mijn raadsman houdt mij een aantal namen voor die in het dossier genoemd worden: Veronica Tabara. Ik ken haar. Zij is de vrouw van Arturo Tabara. U vraagt mij wanneer ik haar voor het laatst heb gezien. Voor zover ik mij kan herinneren in 1974. U vraagt mij of zij ooit lid is geweest van het Centraal Comité. Nee, voor zover ik niet weet. U zegt mij dat u mij dezelfde vraag wilt stellen met betrekking tot Gloria Kintanar. Ik ken haar. Ik heb haar ontmoet in 1976, een paar keer. Voor zover ik weet is zij niet lid geweest van het Centraal Comité.
Rafael Y Glemao Cruz. Ik ken niemand die zo heet. U zegt mij dat hij zegt dat hij een aantal bijnamen heeft (p. 5 relaas). Ik ken deze niet. De rechter-commissaris zegt dat het

een voorgeleiding betreft en niet een verhoor in een meer uitgebreide zin. Ik hoor mijn raadsman zeggen dat hij het gevoel krijgt dat ik niet de kans krijg te zeggen wat ik wil zeggen. Ik hoor mijn raadsman zeggen de rechter-commissaris zijn werk niet goed doet, niet geïnteresseerd is in mij. Ik hoor mijn raadsman zeggen dat hij mij in overweging geeft de rechter-commissaris te wraken.

U vraagt mij of ik de naam Arnel Alonzo Salazar ken. Nee, die ken ik niet.

U vraagt mij of ik Frederick Maico Pabalan ken. Ik ken niemand met die naam.

U vraagt mij of ik Vicente Cayatano ken. Ik ken niemand met die naam.

U vraagt mij of mij bekend is of er in verband met de moord of de aanslag op Kintanar en Tabara in de Filippijnen een grootschalig onderzoek is gedaan. Ja, mijn Filippijnse advocaat heeft mij advies gegeven. De zaak van Kintanar en Tabara zijn direct behandeld door de officier van justitie van de staat na aanklachten van militairen en de politie, de CIG, Central Intelligence Group. U vraagt mij of ik weet of er mensen ooit vervolgd zijn. Daar weet ik niets van. U vraagt mij of er mensen ooit veroordeeld zijn. Nee, dat weet ik niet.

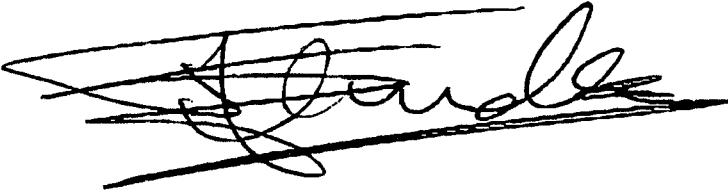
11. Mijn raadsman houdt mij voor dat ik bij de Nederlandse politie heb gesproken over een uitspraak van het Supreme Court. Mijn raadsman vraagt mij of ik in het kort kan uitleggen wat er in die uitspraak staat, wat de betekenis hiervan is. Mijn raadsman legt de uitspraak over en verzoekt dat in het dossier te voegen. Dat is de beslissing inzake de aanklacht wegens rebellie tegen mij en 15 anderen, waaronder congresleden, militaire officieren anti-Arroyo, vertegenwoordigers van de wettelijke democratische beweging en ondergrondse leiders zoals Benito Tiamzon en anderen. De tijd die gemoeid was met die zaak begon bij de oprichting van de CPP in 1968 tot de zaak in april 2006 werd aangebracht. De uitspraak luidt dat de aanklacht wegens rebellie nietig was. Het vermeende bewijs bestond uit meer dan 850 documenten. Hieronder vielen de aanklachten die in deze zaak herhaald worden in deze aanklacht in Nederland. Mijn raadsman vraagt mij of de huidige beschuldigen deel uitmaakten van de aanklacht in Manila, die daar is beoordeeld. Ja, want het betrof misdrijven van 1986 tot 2006. 50
12. Mijn raadsman vraagt mij of ik Romulo Capulong ken. Dat was een ad-litem rechter bij het ICTY. Hij is mijn hoofdadvocaat in de Filippijnen.
13. Mijn raadsman vraagt mij of het juist is dat mij geen asiel is verleend in Nederland. Ik ben niet als vluchteling toegelaten, maar de Raad van State heeft in 1992 en 1995 en de Rechtseenheidkamer hebben mij politieke vluchtelingstatus toegekend op basis van art. 1 Vluchtelingenverdrag en art. 3 EVRM. Mijn raadsman vraagt mij of ik, sinds ik asiel heb aangevraagd in Nederland, Nederland ooit heb verlaten. Normaal gesproken verblijf ik in Nederland, maar de Nederlandse regering geeft l-p's uit en de IND terugkeervisa, als ik naar Oslo moet in verband met de vredesbesprekingen tussen de NDFP en de regering van de Filippijnen. Ik heb op dit moment geen reisdocument. 30
14. U houdt mij voor dat ik zojuist iets wilde zeggen over de constitutie van de CPP. U vraagt mij welke eis wordt gesteld aan leden van het Centraal Comité met betrekking tot een verblijfplaats. De CPP verzekert zich ervan dat het merendeel van de leden een verblijfplaats heeft op de Filippijnen als zij staffuncties en territoriale functies uitoefenen. U vraagt mij of het juist is dat de voorzitter van het Centraal Comité volgens de constitutie van de partij zich niet in het buitenland mag bevinden. Ja, hij moet in de Filippijnen verblijven.
15. U vraagt mij of het algemeen bekend is wie er lid is van het Centraal Comité. Nee, dat is een goed bewaard geheim. Het is beleid van de Partij om pseudoniemen te gebruiken. Ik weet het ook niet.

16. Ik hoor mijn raadsman zeggen dat hij geen opmerkingen heeft over de rechtmatigheid van mijn verzekeringstelling.
17. Ik hoor mijn raadsman zeggen dat hij een memorandum heeft van Romulo Capulong ^{Romulo} waarin wordt uitgelegd wat deze uitspraak inhoudt en ik de belangrijkste verdachte in dat onderzoek was. Bovendien zegt Romulo Capulong daarin dat mijn vervolging politiek gemotiveerd was en ieder bewijs voor een verdenking ontbrak. De raadsman legt dit document over en verzoekt mij dit aan het dossier toe te voegen. Onderdeel van de verdenking was ook de dood of de vermeende moord op Kintanar en Tabara. In het dossier zouden ook verklaringen zitten van beide weduwen die volgens het p-v van relaas door de Filippijnse overheid aan Nederland zijn overhandigd. Ik hoor mijn raadsman zeggen dat het erop lijkt dat er bewijsmateriaal wordt hergebruikt dat op de Filippijnen niet mag worden gebruikt. Ik hoor mijn raadsman zeggen dat het geen uitspraak is, maar een beslissing om de vervolging stop te zetten. Dit ter inleiding op mijn raadsman's opvattingen ten aanzien van de ernstige bezwaren.
18. Mijn raadsman merkt allereerst op dat de ernstige bezwaren ontbreken. De officier van justitie poneert hier een these waarvoor volgens mijn raadsman volstrekt onvoldoende bewijs is. Mijn raadsman zegt dat als hij het goed begrijpt de constructie is dat een zeker meneer Cruz op een onbekend tijdstip van meneer Cayatano opdracht heeft gekregen Kintanar en Tabara te liquideren en Cayatano gezegd zou hebben dat hij een bespreking met het Centraal Comité had gehad, waarin dat was besloten. Mijn raadsman merkt op dat dit een verklaring de auditu is en dat van het Centraal Comité die dit bevel zou hebben gegeven ik de voorzitter zou zijn geweest en daarom strafrechtelijk verantwoordelijk zou zijn voor de dood van Kintanar en Tabara. Mijn raadsman zegt dat nergens uit blijkt wanneer dit zou zijn gezegd door het Centraal Comité en waar. Die bijeenkomst moet na 1992 zijn geweest op de Filippijnen. Het staat vast dat ik na 1992 nooit meer op de Filippijnen ben geweest. Nog los van de rol die ik zou hebben gespeeld in de partij, moeten we het er met elkaar over eens zijn dat ik daar niet aanwezig was.
19. Er is geen enkel bewijs dat ik een van de limitatief in art. 47 Sr genoemde uitlokkingsmiddelen zou hebben gebruikt. Er is ook geen enkel bewijs voor het noodzakelijke opzet dat zoals u weet gericht moet zijn op alle bestanddelen van het delict. Er is geen enkel bewijs dat ik opzet heb gehad op het ombrengen van de eerder genoemde personen.
20. Als dit een gewone zaak zou zijn, zou er geen enkele twijfel zijn over mijn onmiddellijke invrijheidstelling. Volgens mijn raadsman moet een rol spelen, dat dit een buitengewoon moeilijk en lang onderzoek zal worden. Alle belangrijke getuigen bevinden zich in de Filippijnen. Volstrekt onduidelijk is het of mogelijk is om deze te horen en of de verdediging in de gelegenheid kan worden gesteld in de Filippijnen getuigen a decharge te horen of wat de rol van de Filippijnse overheid in deze zaak is. Het is volstrekt onduidelijk hoe de politie op het spoor is gekomen van bijvoorbeeld de getuigen Cruz, Alonzo en Pabalan. De Filippijnse overheid heeft een dubieuze reputatie op het gebied van strafrechtelijke vervolgingen. Ik hoor mijn raadsman zeggen dat hij u een rapport wilt overhandigen van Human Rights Watch van 2007 waarin gesproken wordt over meer dan 100 buitengerechtelijke executies, uitgevoerd door het Filippijnse leger en het volstrekte onvermogen van de Filippijnse overheid de daders hiervan te vervolgen en de neiging van de Filippijnse overheid om de schuld hiervan telkens in de schoenen te schuiven van de NPA. Ik hoor mijn raadsman zeggen dat hij de relevante passages van het rapport heeft gemarkeerd.

21. Ik hoor mijn raadsman zeggen dat de betrouwbaarheid van de getuigen niet bij voorbaat kan worden aangenomen en zeker niet als deze door een regering worden aangedragen die op het gebied van mensenrechten een slechte reputatie heeft. De regering van de Filipijnen heeft een reputatie hoog te houden bewijsmateriaal te construeren tegen leden van de NPA.
22. Met betrekking tot de gronden hoor ik mijn raadsman het volgende opmerken. Met betrekking tot het vluchtgevaar merkt mijn raadsman op dat ik hieromtrent reeds uiteen heeft gezet dat hij Nederland niet kan verlaten. Bestond dat vluchtgevaar maar, helaas is dat niet het gevaar. Ik heb een vaste woon- en verblijfplaats waar ik ook sta ingeschreven en al 18 jaar woon, Rooseveltlaan 778 te Utrecht.
23. Met betrekking tot de 12-jaarsgrond wijst mijn raadsman op jurisprudentie van het EHRM hieromtrent die stelt dat er concrete feiten en omstandigheden moeten worden aangevoerd die erop wijzen dat mijn vrijlating in Nederland tot onrust zou leiden. Met alle respect voor de slachtoffers in de Filipijnen, in Nederland heeft niemand zich om deze executies druk gemaakt. Ik hoor mijn raadsman zeggen dat hij zich kan voorstellen dat de Filipijnse overheid zich bijzonder druk zal maken, maar dat dat geen reden kan zijn om op grond van de 12-jaarsgrond de voorlopige hechtenis te bevelen.
24. De officier van justitie heeft ook niets aangevoerd waaruit zou kunnen worden afgeleid dat er gevaar voor herhaling bestaat. Ik hoor mijn raadsman zeggen dat het enige wat daarover kan worden gezegd, is dat het hier een cirkelredenering betreft en de poging van de officier van justitie er nog iets van te maken bewondert. De omstandigheden genoemd onderbouwen ook op geen enkele wijze het herhalingsgevaar.
25. Mijn raadsman merkt met betrekking tot het collusiegevaar op dat ik inmiddels een verklaring heb afgelegd en het betreurt dat de officier van justitie geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid van de officier van justitie bij het verhoor aanwezig te zijn en dat ik alle vragen graag had beantwoord. Ik hoor mijn raadsman zeggen dat zij kennelijk niet geïnteresseerd is in mij. Mijn raadsman ziet ook niet hoe ik het onderzoek dat nog moet geschieden op enige wijze kan frustreren.
26. Subsidiair verzoekt mijn raadsman tot schorsing van de voorlopige hechtenis en overlegt daartoe een bericht van mijn huisarts dr. M.E. Numans d.d. 29 augustus 2007 en verzoekt deze aan het dossier toe te voegen. Mijn raadsman merkt op dat hij aanneemt dat de inhoud voor zich spreekt en wijst met name op de laatste zin. In het bijzonder gelet op deze zin, verzoekt mijn raadsman mij te schorsen indien u desondanks een vordering tot inbewaringstelling zou afgeven. Mijn raadsman merkt op dat ik 9 jaar heb vastgezeten onder Marcos, grotendeels in eenzame opsluiting en in een cel die sterk lijkt op een cel waar hij thans verblijft. Ik hoor mijn raadsman zeggen dat ik gedurende mijn detentie in de Filipijnen langdurig ben gemarteld en thans ook aanvallen heb van claustrofobie en slecht slaap of nachtmerries heb over de periode van martelingen.
27. Met betrekking tot de gevorderde beperkingen merkt mijn raadsman het volgende op. Deze zijn kennelijk noodzakelijk in het belang van het onderzoek en mijn raadsman verwijst naar zijn opmerkingen ten aanzien van het collusiegevaar en merkt op dat hij geen enkele reden ziet deze voort te laten duren, met name gezien de omstandigheden die mijn raadsman zojuist schetste. Ook voor de verdediging zijn ze een belemmering in verband met het eigen onderzoek.

Na voorlezing in de Engelse taal volhard en getekend.

Handtekening tolk,

Handtekening verdachte,

De rechter-commissaris acht de inverzekeringstelling van verdachte niet onrechtmatig en deelt dit aan de verdachte mee.

Onmiddellijk na afloop van dit verhoor hebben Wij aan verdachte medegedeeld, dat tegen ^{hem} een bevel tot bewaring zal worden afgegeven.

Waarvan is opgemaakt dit proces-verbaal

